

Lopend buffet

Op acht hectare kaal grasland, onder de rook van Amsterdam, legt Staatsbosbeheer momenteel een van de grootste voedselbossen van Nederland aan. Het komt tot stand dankzij samenwerking met Stichting Voedselbosbouw Nederland en energieleverancier Greenchoice. Dit teamwork werpt letterlijk vruchten af.

Fotografie: Ayla Maagdenberg

Lekker pittig, zo smaakt spiesmelde. Aan de rand van een poel laat Wouter van Eck, voorzitter van Stichting Voedselbosbouw Nederland, wat blaadjes proeven. Even verderop wijst hij op jeugdige fruitbomen en -struiken: abrikoos en kruisbes. De nog jonge aanplant is overwoekerd door distels; pioniersplanten die nu de bodem luchtig maken en beschutting bieden tegen zon en wind, maar die over een paar jaar vanzelf zijn verdwenen. Zelfs in deze prille fase is een rondwandeling over de Houtrak, het voedselbos in aanbouw, al een feest. De aanleg vraagt om een hogere investering dan de aanplant van 'gewoon' bos, vanwege het gedetailleerde ontwerp en de grote variatie aan planten die geselecteerd worden op hun productiviteit. Het plan kreeg vorig jaar groen licht, toen

energieleverancier Greenchoice besloot het ontbrekende budget van Staatsbosbeheer aan te vullen.

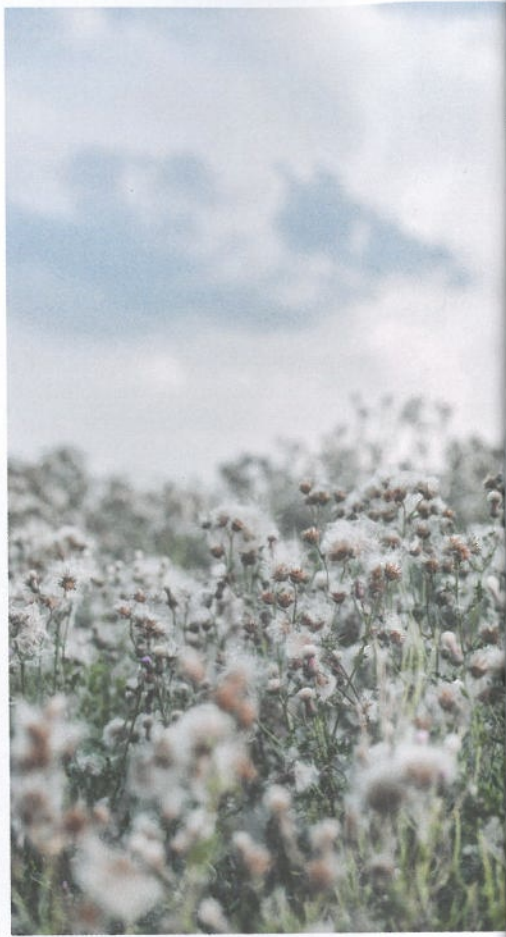
CO²-compensatie

"De wereld verduurzamen zit in ons DNA", vertelt Ruben Veeffkind, strategisch manager van Greenchoice. "We willen niet alleen maar praten, maar ook daadwerkelijk iets doen. Vanaf onze oprichting in 2001 spannen we ons in om groene energie bij mensen thuis te krijgen. Toen daar in 2004 de gasverkoop bij kwam, zochten we manieren om de CO²-impact van aardgasverbruik teniet te doen. Elke maand rekent Greenchoice de uitstoot van onze klanten uit en compenseert die door bosprojecten te steunen." Tot vorig jaar gebeurde dat uitsluitend in het buitenland: Indonesië, Afrika, Zuid-Amerika. "Daar heb je voor elke euro

meer resultaat", legt Ruben uit. "In 2017 besloten we bovenop de buitenlandse projecten ook te investeren in nieuw Nederlands bos. Omdat we ons serieus zorgen maken over de natuur die we in eigen land aan het verliezen zijn en omdat we lokaal onze klanten willen inspireren daar iets aan te doen." Ruben, gepromoveerd in de biogeochemie, ziet de koolstofcyclus als een rode draad door zijn carrière lopen. Tijdens zijn studie was duurzaamheid al een persoonlijke drijfveer. De compensatie van CO² ontslaat niemand van de plicht om door te gaan met de energietransitie, benadrukt hij. "We zullen zowel moeten overschakelen naar andere energiebronnen als onze bossen beschermen. Anders hebben we straks wel onze klimaatdoelen gehaald, maar is er geen natuur meer over." >>

Green Deal Voedselbossen

Voedselbos Houtrak is een van de pilotprojecten van de Green Deal Voedselbossen. Die is in november 2017 ondertekend door onder andere Staatsbosbeheer, Stichting Voedselbosbouw Nederland en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Ecologisch veerkrachtig

Vrij snel na het besluit om ook Nederlandse bosprojecten te steunen, klopte Greenchoice aan bij Staatsbosbeheer. “De partij bij uitstek als het gaat om aanleg en beheer van natuur in Nederland. Door hun jarenlange ervaring weten we dat de projecten in goede handen zijn en grote kans van slagen hebben”, aldus Ruben. In de portefeuille van het Buitenfonds, de

stichting die voor Staatsbosbeheer langdurige partnerships zoekt voor projecten die niet uit reguliere gelden gefinancierd kunnen worden, trof Greenchoice onder meer het plan aan voor voedselbos Houtrak. Ruben: “We waren meteen verkocht. Een voedselbos legt niet alleen een enorme hoeveelheid CO² vast, maar biedt veel aanvullende ecosysteemdiensten, zoals een hoge biodiversiteit, zuurstofproductie en een gezonde waterbufferwerking. Het is ecologisch veerkrachtiger dan aangelegde bossen of landbouwgebied en heeft een hoge economische opbrengst.” Verder is de Houtrak ook nog eens openbaar toegankelijk en ligt het vlakbij Amsterdam, wat ongekende mogelijkheden biedt voor recreatie, educatie en sociale samenwerkingen. “Hier, aan de rand van het Westelijk Havengebied, word je je extra bewust van de uitdaging om Nederlandse natuur te behouden. We hopen veel volwassenen en kinderen te bereiken die niet gewend zijn om de natuur in te gaan en ze te verwonderen over wat er allemaal te plukken is. Op die

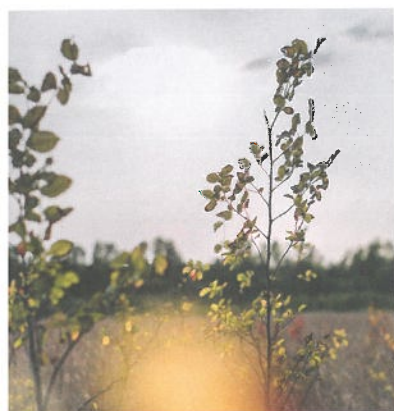
Strategisch manager
Greenchoice
RUBEN VEEFKIND

“Door alle beplantingslagen is een voedselbos een krachtige methode om enorm veel CO² vast te leggen”

Buitenfonds: samen sterk

Buitenfonds is een zelfstandige stichting die samenwerkt met bedrijven en particulieren om groene wensen te realiseren in de natuur van Staatsbosbeheer. Het gaat om waardevolle projecten voor huidige en toekomstige generaties, die alleen dankzij donaties gerealiseerd kunnen worden. Het Houtrak-voedselbos is daar een goed voorbeeld van: zonder Greenchoice had het niet aangelegd kunnen worden. Natuurlijk hoeft je niet meteen een heel bos te adopteren. Ook op kleinere schaal kun je je via Buitenfonds sterk maken voor de natuur. Iedere euro telt, elke donatie is welkom en je kunt zelf bepalen welk project je steunt. Op [Buitenfonds.nl](https://www.buitenfonds.nl) vind je alles over de mogelijkheden.

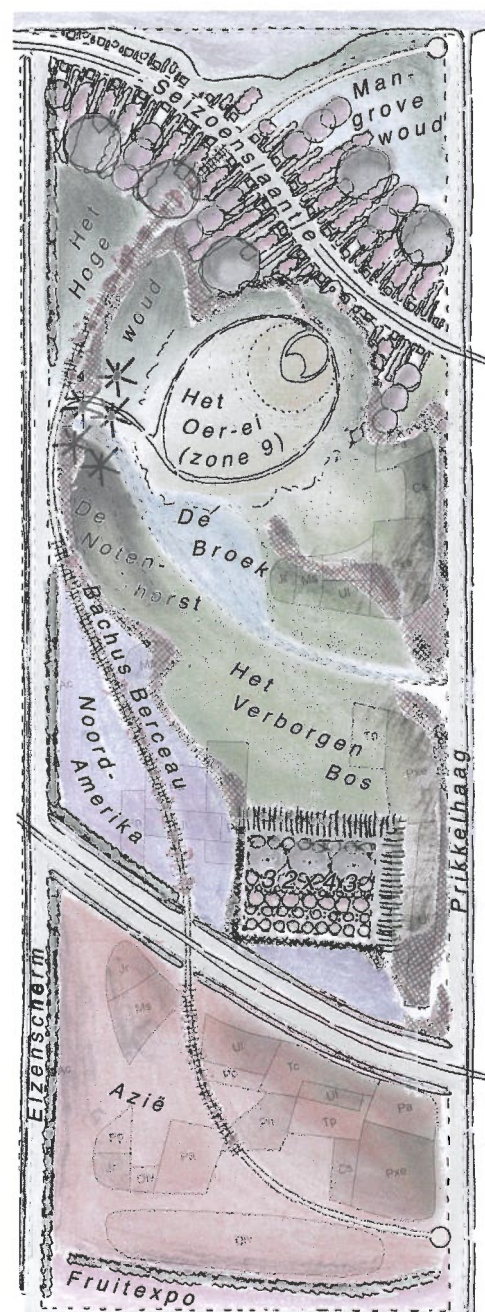
- ☞ Ruben Veeffkind kijkt uit over de – geloof het of niet – eetbare **akkerdistels**.
- ☞ Jonge **fladderriepen**. In het voorjaar zijn de zaadvliezen lekker in een salade.
- ☞ Ruben Veeffkind (strategisch manager Greenchoice), Myrna van de Laar (Permacultuur Centrum Haarlem) en Wouter van Eck (Stichting Voedselbosbouw Nederland).

manier krijgen we de volgende generatie natuurbeschermers vast wel enthousiast.”

Kruisbestuiving

Angst dat bezoekers het bos leegplukken en niets overlaten voor het dierenrijk, heeft Ruben niet. “Met 8 hectare zal dat niet snel gebeuren. En sommige gedeeltes van het bos worden publieksluw gemaakt door de aanplant van doornstruiken. Naar verwachting is de oogst deels ook te gebruiken voor proeverijen en verkoop aan lokale horeca. Wat dat betreft belooft de Houtrak een gastronomische reis. Het is verrassend hoeveel eetbare planten we nog niet kennen, ook uit andere werelddelen.” Inmiddels is Greenchoice ook een pilot gestart met de Wageningen Universiteit om onderzoek te doen naar voedselbossen. “Als kruisbestuiving maar enigszins mogelijk is, zullen we dat zeker niet nalaten”, aldus Ruben. “Ik zie alleen maar kansen.” Voedselbos-expert Wouter denkt eveneens dat het Houtrak-initiatief veel gaat opleveren. “Het is interessant om te zien hoe voedselproductie in ons land weer gaat samenvallen met natuurwaarden, waar het zo lang strikt gescheiden was. Omdat Nederland nog geen voedselbos kent van deze schaal, gaan we van de Houtrak ontzettend veel leren.”

© Wouter van Eck/Jelle Fekkes

Bos zorgt voor zichzelf

Een voedselbos combineert een natuurlijk bos met voedselproductie. Het is rijk begroeid met meerdere beplantingslagen: hoge kruinbomen zoals **walnoot** en **tamme kastanje**, klimmers als de **kiwi** en **druiif**, struiken met **bessen** en **noten**, kruiden en bodembedekkers. Het ontwerp van het Houtrak is gebaseerd op het principe van **permacultuur**; het voedselbos wordt zo ingericht dat het volledig voor zichzelf zorgt. “Vogels en kleine dieren zorgen voor **natuurlijk**

plaaigbeheer; natuurlijke bemesting draagt bij aan vruchtbare grond en een gezonde waterhuishouding. We hoeven niet te bemesten, gif te spuiten of water te geven. We gaan vooral ‘bos wachten’. We trekken drie winters uit voor de aanplant en laten het bos zich verder ontwikkelen. Daarbij verwelkomen we alle soorten planten en dieren die een rol pakken in dit **agro-ecosysteem**”, aldus Wouter van Eck van Stichting Voedselbosbouw Nederland.

- ☞ De **plattegrond** van voedselbos Houtrak. In bijvoorbeeld De Broek komen eetbare moerasplanten. In Noord-Amerika eetbare natuur uit dit qua klimaat met Europa vergelijkbare werelddeel. Azië vormt de bakermat van veel planten die de afgelopen millennia in Europa zijn ingevoerd. Deze en nog veel meer vind je in dit deel van het bos. Het seizoenslaantje laat zien wat er allemaal in het voedselbos groeit op volgorde van het seizoen. En er komt nog veel meer!